Ч. 36. Należytość pocztową zapłacono ryczałtem Львів, 9. вересня 1928. Почтову належитість заплачено гуртом Рік II.

ПРАВДА

ЧАСОПИС ДЛЯ НАРОДА

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адм.:
„ПРАВДА"
Львів, вул. Кльоновича ч. 8. II. пов.
Телефон 4—48.

Поодиноке число коштує 20 сотиків

ПЕРЕДПЛАТА
В КРАЮ:
Річно 10 зол. Піврічно 5 зол. Чвертьрічно 2 з 50 сот, Місячно 1 зол
ЗА КОРДОНОМ:
Річно 2 амер. доляри або їх рівновартість

Зріст православія

Проповідники православя рухаються щораз більше. Само собою, що не власними силами. Самі православні аґітатори в своїх часописах чваняться, що поляки прихильно відносяться до православя. Певно що так, бо вшехполякам тай іншим польським партіям залежить на тім, щоб у нашім народі було роздвоєння, була боротьба як на інших ділянках, так і на релігійному полі. Що православя зівсім зависиме від польського правительства, так як колись від царського (в православнім духовнім семінарі викладають по польськи й виховують кандидатів на священиків у польськім дусі) — то вшехполяки навіть хвалять собі його.

Більшість хвалить, але хто з поляків справжній католик, цей всеж таки тривожиться здобутками православя в некористь католицької церкви.

До таких голосів належить і стаття в „Lud- i Katolick-ім" п. н. „Зріст впливів православя в Польщі".

„Католицька опінія — пишеться там — сильно стривожена намірами утворення трьох нових православних епископств на Волині та скріпленням впливів православя в Польщі. Коли на кожну католицьку дієцезію припадає пересічно понад 100.000 душ, супроти нового розподілу православних сил припадалоб на кожну православну дієцезію пересічно тільки 500.000 душ.

Католицька думка справедливо завважала, що творення нових православних епископств, що їх не було навіть за російських часів, викликалоб у краю й загранцею враження, що Польща сприяє православним більше як російський царат..."

Таке пише згаданий польський католицький часопис. Значиться він робить закид, що польське правительство сприяє православним, а навіть помагає їм згодою на збільшення числа православних епископств...

Це повинні затямити собі ці в нас, що так легко кидають нашу греко-католицьку Церкву й переходять на польське православя. Роблять вони цим шкоду не Церкві, бо католицька Церква „побудована на Петровій скалі й пекольні ворота не переможуть її" — тільки собі й народові свойому. А користь матимуть із цего тільки вороги нашого народу — всі, хтоб вони не були.

Наради Ліґи Народів

В Женеві почалася 30-го ц. м. 51-ша сесія Ради Союзу Народів під проводом делеґата Фінляндії Прокопа. В першу чергу взято під наради низку справ адміністраційних та бюджетних.

Литовсько-польська справа

Литовсько-польський спір за Вильно треває дальше. Оба суперники завзяті й нема вигляду на мирне залагодження їхнього спору. Теперішна сесія Ліґи Народів має вирішити ту справу, яка є одною з найтяжших до полагодження. Рада ліґи поки що не відважилася ще вирішати цієї справи, але провірює настрої в Женеві. Анґлія заявилася вже засадничо за Польщею, але має противника серед членів Ради в Німеччині, яка обстоює погляд, що не можна нічого вирішати в некористь Литви, спираючися тільки на факті, що Литва слабша від Польщі. Становище Німеччини підтримують мабуть також инші члени Ради. Тому Рада Ліґи Народів придумує тепер проєкт міжнародного закону „про примусову залізничу, торговельну та почтову комунікацію між державами, що не стоять між собою в дипльоматичних зносинах". В цей спосіб створено б засаду, яка дозволяла би Литві піти хоч частинно на зустріч польським домаганням без яких небудь політичних уступків для Польщі й без переговорів. Дотепер невідомо, як поставилася би Литва до того проєкту, а польська преса згори передбачує, що Вальдемарас на нього не погодиться.

Підписують договір

Американський уряд починив заходи, щоби можливо всі держави приступили до Келльоґового договору. У тій справі повідомляють із Вашінґтону, столиці Америки, що американський уряд передав уже дипльоматичним представникам держав, що не брали участи в підписанню противоєнного договору, запрошення, щоби додатково підписали договір. З огляду, що Рад. Союз дотепер невизнаний Америкою (а мимо цього Америка не хоче дати притоки думати, що вістря договору звернене проти большевиків), — запрошення до приступлення до договору передав у Москві французький амбасадор Ербертъ. Ноту відібрав Літвінов, заступник Чічеріна. На се совітський уряд передав уже французькому амбасадорові в Москві Ербетові відповідь на запрошення приступити до противоєнного договору Келльоґа. Відповідь підписав Літвінов. У ній стверджено, що Коллььоґовий договір хоч не забезпечує ні трохи миру в світі, всеж таки Рад. Союз готов його підписати. Крім совітів до дальшого підписання договору Келльоґа зголосилися ще Австрія, Румунія, Югославія, Туреччина та Латвія.

„Мирові" приготовання Америки

Америка мимо того, що цілому світови захвалює мир та запрошує всі держави до підписання американського походження мирового договору — досить поважно узброюється.

Американська преса доносить, що президент держави Кулідж предложить американському сенатові програму будови кількох нових воєнних кораблів та зажадає затвердження цієї програми ще перед ратифікацією Келльоґового противоєнного договору.

Конґрес національних меншостей

Дня 1. вересня скінчився конґрес національних меншостий у Женеві. Українців заступав Дмитро Левицький, який виголосив там заяву, яка у дійсному світлі представила положення Українців у Польщі. До цього Конґресу, нам Українцям нема що привязувати надто великої ваги. Бо кожда „меншість" бореться за свою долю, а до чужої байдужа. Крім того статут і кінцеві резолюції Конґресу не мають значіння для української справи. Нашу участь у тім Конґресі мож уважати лиш за звичайну спробу пропаґанди української справи.

Знов нове королівство

Щойно проголошено Альбанію королівством, а вже доносять, що й Туркам навкучилася республика. По донесеної з Анґори, столиці Туреччини, президент турецької республики Кемель Паша хоче теж проголосити себе королем Туреччини.

о. СТЕФАН КОВАЛІВ

Церква національна чи соборна?

Від найдавніших часів, записаних в історії людського роду, істнували народні релігії, зарівно між Жидами, як і поганами. Саме ізза привязання до своєї релігії зберегли Жиди до нині свою національну окремішність. А тисячі інших народів і племен потонуло в лоні других посвоячених народів. Найбільше народною зі всіх церков була перед війною схизматицька церква в Росії, котрої „найвисшим епископом" був сам цар, і протестантська церква в Німеччині, котрої головою був німецький цісар. Обі ті церкви служили посередно інтересам держави.

Але католицька Церква має інші завдання. Є границя поміж релігією, а політикою, поміж віренням, а політичною програмою. Релігія стоїть понад всякими політичними справами; релігія є вільною донькою неба; не може отже служити до переведення інтересів політичних, ані до осягнення чисто земських цілий.

Звісне є привязання Українців до католицької Церкви. Мучеництво української зєдиненої Церкви виказує, скільки то наших світочів понесло навіть смерть за справу католицької Церкви. І Папи не щадили ніколи Українцям похвал задля їх вірности для Церкви й привязання до Апостольської Столиці. Звісні загально слова Папи Урбана VIII. висказані до Епископа холмського Методія Терлецького: „Через вас, мої Русини, сподіюся навернення Сходу". В очах Намісників Христових уходили Українці чи не за найвірнійших синів Церкви і сеї слави ми нині не втратили.

Але коли ходить о наше національне добро, деякі земляки готові виповісти послух Церкві.

Тимчасом таке понятте про цілі і засади Церкви є зовсім мильне. Як за часів римської републики засадою керманичів держави було: „Добро суспільне повинно бути найвисшим законом", так завданнем і послідною ціллю католицької Церкви є добро душ. „Царство Боже не є з сего світа", каже Спаситель, але стоїть посеред світа, аби його здобути для Бога. Кождий жиючий нарід має сам в собі стільки животности й відпорности, що при добрій волі зуміє захований свої народні скарби ненарушеними. Церква йому не тільки в тім не перешкаджає, але навпаки, навіть посередно до сього помагає.

Віра зі своєї сути повинна лучити народи хотяй чужоплеменні. Католицизм не повинен бути з любови вітчини, але патріотизм з любови Бога. Не длятого є ми католиками, що любимо вітчину, котра немов зрослася з католицькою вірою, але любимо вітчину длятого, що ми католиками. Любов вітчини добре понимана є тільки випливом Божої любови; хто не любить своєї вітчини, той навіть грішить, бо вона є йому другою матірю, котрій по рідній матери завдячує всьо. Заповідь любови Бога се перша й найважнійша заповідь.

Понад всіми царствами сего світа стоїть могуче царство збудоване на основах найсправедливійшої конституції: католицька Церква. Тільки вона є в змозі злучити під своїми опікунчими крилами всі народи, не накладаючи їм ярма неволі; тільки вона може дати своїм дітям правдиве щасте.

Католицька Церква з природи річи є соборна (вселенська, всесвітна), себто установлена для всіх народів цілої земської кулі, без ріжниці народности. Вона дбає з рівною печаливістю про всі народи, маючи на оці тільки їх вічне спасення.

Правдива Церква мусить бути всесвітна, соборна, призначена для всіх народів. Всяка національна церква не може бути правдивою через те, що не зуміє як слід заспокоїти духових потреб чоловіка. Бог не може вибрати собі одного осібного народу, якого би лиш самого наділяв всякими добродійствами і ласками. Вправді в Старім Завіті вибрав собі Бог жидівський нарід, котрому не щадив доказів особлившої своєї опіки, але рівночасно і у поган удержував через натхнених мужів, пророків та фільософів віру в прихід Месії. А вже сам Спаситель проповідав Євангеліє не тільки Жидам, але і поганам.

Католицька Церква саме тому, що є соборною, попирає в найвисшім степени інтереси поодиноких народностий. Не зносячи властивости поодиноких народів, полишає їм всякі народні свободи, права й привілеї, позваляє свобідно рости й процвітати одному біля другого в згоді і єдности. Релігія і народність се не є поняття суперечні, виключаючі або поборюючі себе взаїмно. Кожда медаля має дві сторони: так релігія і народність є поняттями стисло зі собою злученими, є двома сторонами того самого людського первовзору. Народність є немов узлом, який посередничить між людством а Богом, серцем чоловіка а серцем Божим. Якби католицька Церква тріюмфувала понад всякими сторонництвами, понад расовою завзятістю й

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ. 23

Гетьман Богданко

— Сядемо тут у куточку та поговоримо. Ось ти вже чи не тиждень на Січі, а не оповів мені сливе ніщо ні про себе, ні про те, що там тепер у нас на Волині діється, що в нашому Ружині чувати...

— А що діється на Волині? підхопив князь Михайло. — Зруйнували її Татари доволі, булиб іще більше зруйнували, колиб не дійшла до них чутка, про твій напад на Крим. Завернули скоро, а всеж таки чимало добра тай бранців набрали. Каштелян волинський Василь Загоровський, виступив він із полком шляхти проти Татар. Татари розбили його. Сам пан Василь попався в полон.

— Його не буде між визвольними бранцями, значиться, Татарам таки вдалося частину бранців провести в Крим — каже князь Богданко.

— Видно, що так! Шкода каштеляна Загоровського. Не зазнав він добра ніколи. Нещасливий у родинному житті, а тепер важко ранений у татарський полон дістався, дрібні діти остали без батька-матері. Бо хоч мати їх живе, та кинула чоловіка з дітьми.

Князь Богданко зітхнув:

— Всяке на Божому світі буває! Одні самі розлучаються, гріха, образи Божої не жахаючися, других лиха доля розлучає, як от мене з Оленкою моєю! Справді нещасний той Василь Загоровський, багато нещасливіший від мене. Кинула його жінка з ненавистю в серці й ненависть до себе в його серці замість любови засіяла. А я гнівив нераз Бога наріканням, що мене нещасливим зробив, мою дружину любу Татарам у полон віддавши.

— Так, брате, — каже князь Михайло, — ти щасливіший, багато щасливіший від бідняги Загоровського. В тебе не пропала надія віднайти жінку й при Божій помочі може таки віднайдеш її..

— Я не трачу надії, жду нетерпляче повороту мойого побратима Покотила, вірю, що йому вдасться попасти на її слід, меткий він та дотепний. А не судить Бог мені побачитися на цьому світі з моєю Оленкою, то бодай не згасає в мойому серці любов до неї — не тільки не згасає, а щодень більшає й кріпне.

— Так воно, так! Віддалення скріпляє любов. От і я, як був на чужині, більше чув привязання до родини, так і тягнуло мене щось незриме до рідної хати, до ненечки, до вас обох. Мов на крилах линув я до дому, та не застав уже ненечки. Не міг дома довго всидіти тай пішов за тобою.

— А з Кириком ти не бачився?

— Думав із поворотом поступити в Краків та годі було. Коли ми вже про Кирика говоримо, то скажу тобі, брате— не погнівайся за це — не добре ти зробив, що згодився на його виїзд у краківську академію, боюся — відтам верне він чужий нашій вірі й народности.

— Признаюся тобі, Михасю, що й мене такі думки тривожили. Але він наперся й я вволив його волю. Хоч знав, чого він наперся у Краків.

— Чого?

— Чого! Дівочі сині очі заманили його туди. Закохався на смерть у дочці краківського каштеляна й тому так бив на це, щоб піти на студії в краківську академію.

— Лихо, Богданку! Піде частина нашої батьківщини в руки чужі нашому народові. Набереться він там чужих звичаїв і поглядів та ще й жінка перетягне його в чужий табор.

— Ха, ха, ха! — розсміявся князь Богданко. — Ще гарна Агата не жінка йому, ще багато води в Вислі поплине, нім вона йому жінкою стане, а може дасть Бог, він отямиться.

— Ой, ні, брате, не пустить вона його зі своїх рук! — сказав журливо князь Михайло.

— Якось воно буде — заспокоював його князь Богданко, — хай тільки Господь поможе мені віднайти Оленку,

братньою ненавистю, якби кожда держава кермувалася її засадами. Не булоби і сеї всесвітної війни, у якій брат рідному братови посилав убійчу кулю — а панувавлаб на цілім світі найбільша згода, єдність і любов. Всі члени сеї держави єдналисяб в серці Божім і не булоб ні кривди ні гнету. Тоді панувалоб на цілім світі найбільше вдоволенне, а ся долина плачу засіяна тернями та бодаками, сталаб для нас наче справдішним раєм.

(Докінчення буде).

О. СТЕФАН КОВАЛІВ.

ПАПА ПІЙ Х.

(В 25 літні роковини вибору сього евхаристійного Папи.)

(Продовження).

На скруті повитав його опять грім оплесків і голосів... Престол звернувся до дверей каплиці, завис через хвилю над головами товпи, а потім, окружений барвним колом швайцарів, ґвардії і Мальтанських Кавалєрів, зсунувся тихо на землю. Покрив його ліс галябард і сталевих шоломів сторожі. Тут Папа сходить з катедри, знімає мітру і кланяється Пресв. Евхаристії. По чвертьгодинній молитві сідає опять на подвижне крісло в тім самім порядку прямує в наву перехрестну, до каплиці св. Григорія. Тут сідає на богато убраний престол, а а всі духовні віддають йому поклін: Кардинали цілують в руку; Патріярхи, Архієпископи і Епископи цілують в коліно і ногу; пралати і прочі духовні цілують ногу.

Коли хор розпочав третій час, усі висші і низші достойники убралися в церковні ризи, а Папа умив руки і взяв на себе архієрейські одежі. Тоді процесія посунулася серед невмовкаючих окликів народа до так званої Конфесії св. Петра. На сю хвилю голос якогось Венеціянина залунав нагло радісним окликом: Viva il nostro Patriarca! (Хай живе нам Патріярх!) Папа з усмішкою вдоволення на лиці став шукати в товпі за ним очима. Понесено його однак дальше на подвижнім кріслі під білим шовковим бальдахімом між двома віялами, а в дорозі до престола йшли перед Папою два — церемонієри, з котрих один ніс на пів отверту подушку шовкову, випхану прядивом, а другий беручи клоче на срібну паличку, запалював його і казав: **„Отче святий, так проходить слава міра, всякая плоть — сіно і всякая слава єй, яко цвіт польний“.** Се символічне цілопаленнє клоча на очах Архієрея, закінчене фільософічною пересторогою „Отче Святий, так минає слава світа!...“ — повторяли три рази.

Коли вкінці цілий сей похід зближився до Конфесії, Папа зійшов з движимого престола, впав ниць на землю і по короткій молитві поспішив у товаристві численної асисти на степені престола. Звуки тріумфального гимну розходилися з копули филями мельодії й пісні, але все те губилося в просторі й масі, бо многотисячна товпа шуміла як зібрана ріка. Поза Конфесією св. Петра, лицем звернений до народа, блідий і в білім цукетто*) на голові розпочинає Пій Х. св. Літургію.

За хвилю — по ісповідній молитві зникла його стать. Папа засів тоді на малім троні при степенях престола, дожидаючи на палїюм з рук Кардиналів. Три найстарші Кардинали — Епископи Орелія, Ванутеллі і Аліярді відмовили над Папою коронаційні молитви, а Кардинал Маккі вложив йому на рамена палїюм, відмовивши при тім також приписану молитву. Папа цілує престол і Євангеліє та щойно по сих церемоніях засідає на головнім троні, в струях електричного світла, своєю присутністю ведучи перед у ряді символічних і релігійних обрядів, звязаних з коронаційним торжеством.

Тепер Кардинали навколішках цілують Папу в ногу і руку — а він їх обіймає — Патріярхи, Архієпископи і Епископи цілують ногу і коліно, а всі прочі ватиканські духовні — тільки ногу. Потім здіймають з Папи мітру і він зачинає велике славословіє. По відспіванню славословія перший Кардинал-діякон Маккі з жезлом в руках, в супроводі майстра церемоній, і всего папського двору, удався до долішної каплиці під Конфесією, де містяться мощі верховних Апостолів Петра і Павла і там розпочав коронаційний молебен. Могучий хор прямо губився серед гамору многотисячної товпи, що не зважаючи ні на св. місце, ні на преважну хвилю, безцеремонно шуміла, як буря...

По Апостолі і Євангеліях, відспіваних на ріжних мовах через представителів ріжних обрядів, наступила церемонія з Агнцем і вином, невидима для публики.

Освячення при престолі довершив сам Папа серед сріблистої филі дзвінків. По освяченню вернув сейчас на трон. Заясніла там його стать в окруженню Кардиналів, з котрих один вручив йому Агнця, а другий золоту чашу. Пій Х., сповняючи найважнійший акт свойого достоїнства, приняв Причастіє, не повстаючи з трону. З його рук перед троном причащалися навколішках Кардинали.

Служба Божа кінчилася.

По службі Божій, після традицийного звичаю Кардинал Рамполя, яко архіпресвитер базиліки св. Петра, з двома канониками зближився до Папи і зложив йому старинний дарунок: білу мошонку, яка містила 25 павлинів (около $12^1/_2$ лірів = $12^1/_2$ франків), говорячи: **„Отче святий! Капітула і канонікн сеї базиліки складають Вашій Святости звичайну жертву за Службу Божу добре відспівану“.**

Тоді св. Отець з цілою асистою удався перед Конфесію св. Петра, де поміщено нарочно підвисшенне, на котрім мав відбутися головний акт нинішнього дня, урочиста коронація. Кардинали, Патріярхи та незлічимі Епископи окружили Папу, не заступаючи однак виду на його сидячу постать. По лівій руці Пія Х. станув великий асистент трону, Филип кн. Орсіні, в оксамитах тканих брилянтами; по правій — його духовні товариші.

Хор розпочав старинний гимн **„Золота корона на його голові“**, а Кардинал Орелія відспівав приписані молитви. Щойно тепер настала гробова тишина. Всі мали очи звернені в Пія, котрий блідий, зворушений, тоді може найбільше чув се бремя ціле, яке приймав на свої рамена. Кардинал Штайнгубер наближився до Пипи і поважним рухом здоймив з його голови сріблисту епископську мітру, під якою заяснїло біле цукетто. І тоді, десь наче з під землі воскресла, появилася нагло в сусідстві Папи висока стать Кардинала Маккі зі золотою тіярою в руках.

— Прийми тіяру, украшену трьома вінцями, і знай, що ти отець князів і царів, правитель міра, на землі намісник Спасителя нашого Ісуса Христа, котрому честь і слава во

*) Мала шапочка на верх голови. — С. К.

вже я подбаю, щоб Кирика справити на добрий шлях. Я думаю й його стягнути на Січ, щоб тут козацького звичаю навчився, навчився служити рідному народові й країні рідній.

X.

Пильно наслухала княгиня Оленка на вістки про напад запоріжців. Катерина все якось уміла вивідатися про наступ отамана Богданка йя усе доносила княгині.

— Дуже бісурмени поспускали носи — говорила вона княгині. — Тривожаться неабияк! — „Цей шайтан Богданко — кажуть — готов і сам Стамбул напасти, великій порті загрозити!“

Живіше, скоріше била кров у жилах княгині-невільниці.

— Ех, коби то знати, хто цей лицар Богданко?! Чи це він, чи він? — говорила княгиня.

— Це важко провідати, бо нема від кого — говорила Катерина. — Не попався бісурменам ніодин запоріжець у полон і ніхто тут не знає, хто він саме! Кажуть „шайтан Богданко“ тай тільки...

— Щось мені говорить, що це таки він, він мій Богданко! Він шукає мене й мститься за мене на бісурменах.

— О, лютує він дуже, оповідають бісурмени, дуже! Кажуть, нікого не щадить, ні старого, ні малого. Козацтво в пень рубає всіх. Дітей малих на списи настромлюють мов горобенят, за ніжки їх хватають, об стіни головки розбивають — оповідала Катерина.

— Бідні, бідні діти! Що вони винні! — закликаля княгиня Оленка з жалем. — Цего не повинні робити, це вже не людське, це гріх!

— Не людське воно, правда — каже Катерина — але чиж Татари інакше роблять, як нападуть на Україну. От і в пісні співається:

„Зажурилась Україна, що ніде прожити,
Витоптала орда кіньми маленькії діти!“

Це тільки відплата бісурменам за наші кривди!

— Ні, Катре, таки воно так не повинно бути. Бісурмени так роблять, бо вони бісурмени, а запоріжціж християне — сказала княгиня Оленка й зітхнула в дусі. — Лицаре Богданку, коли це ти мій милий, то зле дієш — не буде добра з цего, не дасть тобі Всевишній визволити мене, не дасть, бо проливаєш неповинну кров діток. І відразу на душі в неї стало так важко, сумом навіяло чоло.

Замітили це обі невільниці тай кажуть:

— Княгине пані, ви знов посумніли! Годі сумувати! Може воно й не все правда, що бісурмени говорять. А хоч би й так, то нема ради, війна війною, на війні в чаду крови людина дичіє!

— Правду кажеш, Катрусе, й нераз може отаман і ніщо не винен, бо не в силі спинити розгону здичіння. Але всеж таки йому приписують всю вину, бо він отаман.

Іншим разом прибігла Катерина весела, як ніколи:

— Княгине-пані! Великий сум між невірними. Отаман Богданко зайшов дорогу Татарам, що вертали з походу на нашу Волинь і всіх їх вибив до ноги! Кажуть ні одна жива душа бісурменська не вийшла ціло — всі попадали під козацькими шаблями.

— А не чула ти, де гуляє тепер отаман Богданко?

— Кажуть, несподівано, мов той дух появляється на Криму то тут то там, не дає спокою Татарві.

— Ах, коби якось довідався, що я тут! — закликала княгиня Оленка, та по хвилі наче отямилася. — Та що це я! А може це зівсім інший Богданко, зівсім чужий мені лицар...

— Якби ні було, княгине, він гідний, щоб ми всі з дякою згадували його. А колиб тут появився, то чи це ваш чоловік, чи ні — старавсяб визволити нас, бо для запоріжця кожен рідний, хто з України.

Дальше буде.)

віки віків амінь — говорив могутнім голосом Кардинал. Але лиш перші слова можна було схопити. Дальші слова сеї відвічної формули потонули в гаморі врадованої і одушевленої товпи. За словом „Амінь“, висказаним досаднійше, а серед оглушуючих оплесків і довго невмовкаючих криків народа, тіяра спочивала на голові Пія X.

Похилилися галябарди сторожі, котра навколішках витала сю радісну хвилю, а об мури базиліки відбився торжественний гимн „Ти єси Петро“....

І настала знова хвиля мовчання: Папа шепотом розпочав молитви, почім встав і дрожачою мовою виголосив велике благословенне.

Чулося, що зібраний нарід, свідомий коронаційних обрядів, зближився в сій торжественній хвилі з довірєм до свого Архипастиря, що дякував йому за його любов, за молитву і понесені труди.

Хвиля остання, замикаюча торжества сего радісного дня, перевисшила повагою настрою і силою свого виразу всі хвилі, яких свідками були ми в церкві.

Торжественний похід став відходити від головного престола. Папа між віялами з чудових пер, на движимім престолі під бальдахимом, у потрійній короні стояв ще на місці і стежив зором за зникаючими митрами достойників.

Тоді здавалося нам, що поглядом любови і зворушення огорнув усю розмолену товпу народа, котра схиляючися покірно, намагалася приклякнути під благословячим її рухом руки Архипастиря. (Закінчення буде.)

З церковних справ

Поворот ВПреосв. Митрополита

На днях повернув до Львова з заграниці Високопреосвящений Митрополит Андрей Шептицький. Вістки в деяких часописах, що Ексцеленція не вернуть з Риму, явилися ложними.

Сумна судьба кат. вірменської Церкви.

В маю цего року відбувся в Римі конгрес вірменських католицьких епископів. Останній раз такий синод відбувся в р. 1911. Від того часу змінилося в життю Вірмен. Воєнні події та революція в Туреччині завдали дуже болючі рани католицьким Вірменам. Коли в р. 1911. прибуло до Риму 19 епископів, то тепер було їх всего 9. В часі воєнної заверухи знищено цілком 12 епархій. Згинуло кілька епископів, 125 священиків, 57 монахинь і тисячі вірних. Одного епископа закопано живцем в землю, а другого знов спалено. Тому вірменська кат. Церква дуже ослабла.

Над тими невідрадними обставинами та способами скріпити свою церкву радили вірменські епископи.

Напад православних на гр. кат. церкву.

На Закарпатчині, зараз за нашою границею находиться село Красний Брід, а в нім є монастир ОО. Василіян. Монастир сам збурили Москалі в часі війни, але церква остала. На перший день Зелених Свят відбувся у тій церкві великий відпуст, на котрім був присутний також Преосв. епископ пряшівський Павло Гойдич. В часі богслужения прийшов там православний батюшка з 50 збаламученими людьми і намагався силою вдертися до церкви, щоб перешкодити богослуженню. Та однак народ не пустив їх. Із мести за те, та з ненависти до католиків закрались православні збаламучені селяни в ночі до парохіяльної церкви в Краснім Броді і понищили образи та вівтарі.

Нові чудесні уздоровлення в Люрд.

Французькі часописи доносять, що в останніх часах в Люрд три особи в чудесний спосіб поздоровіли. Генрик Веде, жандарм з Брюкселі мав сухоти. Приїхав до Люрд в горячці, маючи часті кровотоки. Коли занурився в саджавці, де спливає вода з чудотворного жерела, почувся здоровим. Лікарі ствердили повне уздоровлення. Другий случай чудесного уздоровлення стрінув Маврикія Берійо, гірничого робітника. Терпів він на чахотку скіри. Терпіння його було так велике, що він серед страшних болів дер нігтями свою скіру. Ніякої одежі не міг знести. Коли скупався в чуд. саджавці, рани сейчас загоїлися і вийшов здоровий. — Дівчина Маргарета Біллі мала страшну рану, довгу майже на два дециметри, котра безнастанно ропила. Лікарі сказали, що треба 5—6 літ, аби її вилічити. Дня 2. мая цего р. занурилась в саджавці і вийшла зовсім здоровою. З рани остався лиш знак. Уздоровлення її ствердили лікарі.

о. ГРИГОРІЙ ДАВОСИР

Два дні при боці Чудотворної самбірської Матінки Божої

Час 25—28. серпня врився безперечно глибоко в память кождого прочанина, який ведений глибокою вірою й любовю до Матінки Божої прибув до міста Самбора, де в непоказній церковці Матінка Божа вибрала собі місце, щоби з неї зливати чудесні краплі бальзаму на своїх вірних почитателів. Час сей слушно можнаб прирівнати до колишних сімох урожайних літ у Єгипті, коли зважиться, що тільки душевних ласк для десятків, а може й соток тисяч підкарпатського народу влила Пречиста Діва в сторонах, де розбурхалися були сельробівські, та радикальні могікани. Тому сей час являється справді небесним даром Заступниці всіх християн і Матери руського Краю.

Не буду описувати всіх чотирох днів сего величного першого в нашій гр.-кат. провінції свята, бо не мав я щастя бути там від початку, а вискажу хиба мої милі враження з понеділка, та вівтірка — вершка самого свята, в якім то відбулася славна Коронація Ікони Матінки Божої.

Їдучи желізницею, почавши від Комарна зауважав я, що щораз більше людей всідало на всіх стаціях до поїзду, а їхали вони до Самбора. На гостинцях бачилося з поїзду щораз більші гуртки прочан, що йшли пішки з далеких сторін ведені потребою душі до стіп Чудотворної Цариці. Ті гуртки людей в міру як поїзд наближався до Самбора, ставали щораз густійші, а перед самим Самбо-

---

о. С. КОВАЛІВ 8

З вандрівки по Римі

(Докінчення).

До самої святині притикає з лівої сторони *закристія*, яку побудував Карло Маркіонні за часів Пія VI. Вона складається з довгого коритара і трьох каплиць. Коритар покрито старими колюмнами і написями. Середуща каплиця, звана закристією *спільною*, є осьмикутною салею; по її боках міститься закристія *каноників* і *„добродіїв“*. Сі каплиці повні є цінних архитворів штуки малярської й різьбарської. Тут знаходяться також премногоцінні образи, як пр. розпяття св. Петра, мученича смерть св. Павла, Христос серед хору ангелів, Пр. Діва зі св. Анною і Апостолами та мн. ин.

Біля закристії переховуються ріжнородні памятки. Тут знаходиться пр. дальматика св. Льва III., в яку убирано давних німецьких цісарів підчас коронації; величаві свічники, ризи Пія IX., чаша Льва XIII. і монстранція, уживана раз тільки до року. Над закристією міститься архів зі старими рукописями.

Щоби мати докладне понятте про сей так оригінальний а величавий собор, зійдім до його *підземелля*, до так званих *„ватиканських печер“*. Знаходяться вони під головною навою святині й під копулою, а діляться на старі й нові.

Нові, в виді підкови, містять чимало каплиць, з яких чотири (св. Олени, Верніки, Льонгіна і Андрія) вглублені є в філяри, що підтримують копулу. В середині тих філярів є сходи до сих каплиць. Крім того є ще тут много інших каплиць. Під самою конфесією є каплиця св. Петра і Павла, багато прикрашена в золото і дороге каміння. Престол у ній досить старий, бо з 1122 р. У всіх каплицях печер ватиканських та на коритарах, які їх з собою лучать, можна стрінути чимало образів і премногоцінних плоскорізьб, а крім сего численні памятники та гробівці.

В старих печерах можна розріжнити три нави. Вони тягнуться під головною навою і є довгі на 45 метрів, широкі на 18 м., а високі на 3 і пів метра. Їх підлога походить ще зі старої святині. Містять в собі гробівці многих папів. Особлившою почестю тішиться гріб Пія X., до котрого є осібний вхід з правої нави базиліки горішної. Скромний саркофаг містить мощі сего евхаристійного папи.

Звидівши підземелля базиліки, вступім ще на дах і копулу.

Як вийдемо вигідними сходами на плоский дах, на якому знімається головна копула сеї святині, не можемо вийти з дива. Нашим очам представляється чудний образ.

Вигідними сходами дістаємося до ліхтарні, звідки, крім потрясаючого до глибини виду на саму церкву внутрі, відкривається перед очима видця чудовий вид на внішну стать базиліки, далі на ціле місто та на всю околицю: на гарні поля римської Кампанії й сріблисті филі моря. У віддалі серед спаленої сонцем околиці видно луки давних водопроводів „самаранки з порожними збанками на голові“. В глибині мерехтить голуба стіна Альбанських гір, а на них серед винниць і оливних лісів біліються мурованими домами: *Маріно, Фраскаті, Ґротта Феррата.*

З ліхтарні залізна прямовісна драбина веде до мідяної кулі, котра має два

ром майже одні за другими входили до міста. На стації висіла маса людей, кільканайцятьох священиків, між ними й я. З двірця йду піхотою до міста й всюди бачу велике число чужих людей з клунками на плечах, чи в руках. Входжу в ринок, а там наче в торговий день, всюди багато народу, головна площа довкруги Церкви прямо набита людьми, так що не можна туди перейти. На тій великій площі в ріжних місцях прочане співають пісні в честь Божої Матери, пісні ті зливаються разом у якийсь незрозумілий акорд, що однак дише сильною вірою в Бога, та палає любовним жаром до тої, яку оспівує. На людях ріжнородна ноша, видно там у цвітнистих одягах Гуцулів, Бойків, чути голос Лемків, яких я скоро пізнав по їхній бесіді, бачиться багато з інтеліґенції, судячи по одязі й лицях і так дивлячись на цю товпу народу в ріжнородних строях мається враження, що се якийсь великий немов розпростертий на цілу дооколацерковну площу живий килим.

Заходжу насамперед до церкви, щоби зложити глибокий поклін Чудотворній, а тут від натовпу народа така горяч, що ніяк мимо збуджених горячих, побожних чувств, не мож довше молитися. По якімсь часі виходжу на двір, щоб оглянути докладнійше ознаки того небувалого торжества, яких повно довкруги. Великий образ Матери Божої на бальконі над входовими церковними дверми сяє сотками електричних лямп, прикрашений довкруги цвітами, ціла церква прибрана зеленю й хоругвами папських і народних красок, так само прикрашене ціле гр.-кат. приходство, на одній з вулиць, що веде до церкви стоїть збудована величава брама, над якою виписані букви „витайте“, в одним розі церковної площі збудований гарно прикрашений великий отвертий, деревляний павільон, до якого ведуть сходи, де на підвисшенню збудовано прекрасний престіл, на якім що-дня вечером відправлявся молебен до Пречистої Діви й благальна пісня, а також мав відбутися після Архіерейської Служби Божої, акт Коронації Чудотворної Ікони Матери Божої. На ліво від павільону збудована висока проповідниця. Оглядаєшся і бачиш з далека, що також римо-кат. Костел удекорований. На самім вершку на вежі повіває там папська хоругов, а низше довкола даху хоругви в народних красках. Одно лише шкода, що не зроблено наліпок з образом Чудотворної Ікони, якимиби можна було прикрасити всі мешкання католиків. А шкода дуже! По домах усіх улиць розліплені афіші в українській і польській мові, які вказують порядок торжества на кождий день, а також горячий зазив місцевого пароха до своїх парохіян, щоби радо, та ввічливо гостили прочан.

Видно, що слова о. крил. Рабія місцевого пароха найшли належне зрозуміння і відгомін у Самбірчан, бо всі радо витали у себе прочан. Мешкання для священиків були заздалегідь замовлені, селяне частинно ночували по хатах, а більшість селян проводила цілі ночі під голим небом на церковній площі, співаючи гуртками через цілу ніч побожні пісні.

(Дальше буде.)

Зі світа

Вісти зі Закарпаття.

Закарпатські Українці зазнають немалого гнету від „славянолюбних“ Чехів, які докладають всіх зусиль, щоби зчехізувати все українське населення Закарпаття. В останніх часах місцеві шкільні власти допустилися нової провокації. А саме, видали вони постанову, що на посади вчителів державних шкіл будуть принимати лиш кандидатів з державних учительських семинарів. А тих кандидатів, що покінчили гр.-кат. семинарії — відсилається до церковних, приватних шкіл. Місцева українська католицька преса обурена на ту постанову. Називає її доптанням прав публичности двох істнуючих там наших учительських семинарів. Та ще там більше, що права її заховувало кожде правительство навіть у часах шовіністичної мадяризації.

Конституційна албанська монархія.

На третім засіданню албанських національних зборів у Тірано принято ревізію конституції в тому напрямі, що перша стаття конституції встановляє, що Албанія не є республикою, але конституційною монархією. Проволока в виборі Ахмеда Зоґу послідувала наслідком становища Анґлії, яка узалежнює свою згоду від згоди других балканських держав, а в першу чергу Югославії. У всю цю справу встрянув вже італійський уряд через свойого амбасадора в Льондоні. З окрема приклонники Ахмеда Зоґу влаштовують майже щоденно на вулицях Тірани бурхливі демонстрації за королем. В м. суботу влаштовували майже щоденно на вулицях Тірани бурхливі демонстрації за королем. В мин. суботу влаштували вони велику маніфестацію в честь Італії під італійським посольством в Празі. З албанських урядових джерел доносять, що Ахмеда Зоґу вибрано королем. Негайно після вибору, новий монарх склав присягу на вірність албанському народові й конституції. Підчас коронації віддала албанська артилерія 101 почетних стрілів.

Воздушна катастрофа.

Шведські летуни, що вилетіли з Нюйорку до Скандинавії — пропали. Один з радіоапаратів у Толлєдо впевняє, що протягом 10 хвилин вів радієву розмову з пропавшими летунами. З розмови виходило би, що летуни найшлися на самітному острові, положеному 100 миль на північ від Нової Землі. Вони просять негайної допомоги. У відповідь на питання заявили, що вони цілі й здорові.

і чверть метра проміру, а може помістити в собі шіснайцять осіб. Невиносимий жар міди, розпаленої сонячними проміннями, зневолює путника до чим скоршого відвороту.

Аби ще краще уявити собі великанські розміри сеї базиліки, варта обійти її довкола дорогою званою „via delle Fundamenta“.

Базиліку св. Петра називають папською церквою обрядовою. І справедливо. Нігде велич і повага обрядів Церкви католицької не виступають в такій величи, блеску і славі, як тут. Вправді від 1870 р. зн. від часу окупації Риму, сі торжества значно обмежено, всеж таки потягають вони ще й нині тисячі-тисячі богомольців.

До таких торжеств тут належать: свято Катедри св. Петра (18. січня), Благовіщення, св. Григорія В. (12. березня), св. Льва В. (11. квітня), Великий Тиждень, Великдень, Зелені Свята, св. Петронелі (31. травня), Вознесення, св. Петра і Павла (29. червня), Успення Пр. Д. (5. серпня), Симона і Юди (28. жовтня), Посвячення церкви (18. листопада), св. Андрея (30. листопада) і вкінці Різдво Ісуса Христа.

Цілі томи можнаби заповнити описом тих торжеств. Ми обмежимося тільки до короткої згадки про папське благословення, даване святому городові і цілому світови: „*Урбі ет орбі*“. Перед 1870 р. папа, несений на величавім кріслі, окружений патріярхами, кардиналами, епископами та дворянами усякого степеня, удавався на фронтовий балькон базиліки. Тут у своїх сніжно-білих ризах та премногоцінній тіярі (папській короні) повставав з крісла, а піднісши свої руки, голосом зворушеним, але могучим давав многотисячній товпі, яка заповняла площу св. Петра, своє апостольське благословення. В ту мить відзивались дзвони при церкві св. Петра, а за ними дзвони усіх святинь цілого Риму й околиці, а мельодійні їх звуки плили в даль, зливаючися з вистрілами армат, що грали на замку Ангела. Вечером відбувалася величава ілюмінація копули св. Петра. Се торжество відновив по своїй коронації Пій XI. 1922 р.

Так отже пізнали ми всю велич і красу базиліки св. Петра. Не від річи буде звернути увагу на її всесвітне і церковне значіння. Велич сеї святині пригадує вірним велич їх религії. Усьо, що лиш святе, знайшло в сій базиліці своє поміщення. *Христос* відбирає тут в Найсв. Тайнах і в оруддях своїх мук честь і прославлення; *Марію* нагадує часть заслони, яка колись мала покривати її дівоче лице; *Апостолів* представляє св. Петро і пять инших Христових учеників, що тут спочивають. Мучеників за віру незлічиме множество тут поховано; 35 найвисших *Пастирів Церкви* канонізованих — з тих 31 мучеників — знайшло під склепінням базиліки часовий спочинок, а крім сего чимало славних *Докторів* Церкви і *епископів* жде у тій святині на голос архангельської труби, яка має їх візвати до славного воскресення. Якщо візьмемо ще під увагу історичне значіння сеї базиліки, то справді годі не признати, що св. Петро на Ватикані є немов серцем і внішним виразом католицької религії, її переконань, святощів і скарбів.

З черги їхні заподання ставали чимраз менше зрозумілі, можна було тільки почути речення в роді того, як: ми не мали оленини від вчора... ми старалися навязати контакт з якою небудь радієвою стацією... прошу приспішити...:

Чехословаччина переговорює з Радянщиною

Приготування чеського міністерства заграничних справ до переговорів із Радянщиною вже покінчені. Переговори мають початися осеню в Празі. Докладний реченець переговорів ще не означений.

Переговори переговорами, а пожитку з них будуть мати Чехи тільки, що прим. Англія або й Німеччина, себто тільки що кіт наплакав.

Вісти зі совітів

Україна бунтується проти Москви

Із Москви доносять: Радянська влада в Москві одержала з Одеси та Київа подробиці про підготування державного перевороту. Переворот мали перевести головно на землях України, а саме в Київі, Одесі, Дніпропетрівську й Каменці Подільському. Відділи ДПУ. виарештували серед командантів полків та курінів, підозрілих у ширенні в рядах армії націоналістичної аґітації. Радянське правительство запорядило мобілізацію членів комуністичної партії. Також по селах арештують багато селян Українців. І їх підозрівають, що ведуть націоналістичну аґітацію та змовляються з українською еміґрацією.

Селяни в селянській державі.

„Хлібозаготовка“ на Україні не вдалася. Селяне, не бажаючи дати хліба комуністам, поховали його. „Заготовлено“ всього 14 відсотків місячної потреби. — З Харкова повідомляють, що в селі Іванівка на радянській Волині (біля Житомира) селяне вбили селькора (кореспондента газети „Радянська Волинь“), а також його батька. Хату вбитих спалили. В Краматорськім районі на Кубані селяне порубали сокирою комуністичного діяча Міромкина.

Нове совітське добро.

За даними управління побічними податками Нар. Комісаріяту фінансів населення Вел. України минулого року випило 5,382.775 відер горілки та 5,363.000 відер пива вартістю 204,400.000 карб., а за першу половину ц. р. — 3,837.870 відер горілки та 2,641.000 відер пива на 138,600.000 карб. Отже споживання алькоголю — як стверджує большевицька преса — зросло за минуле півріччя майже на 35 відсотків. Витрати на алькоголь забирають значну частину заробітку робітників. Такий стан примусив большевиків взятися за антиалькогольну кампанію, що вже почалася на всій Вел. Україні. З практичних заходів в цьому напрямі заслуговує на увагу діяльність органів охорони здоровля. На Вел. Україні функціонує 3 таких лікарні для алькоголіків — в Харкові, в Сталіні, та в Дніпропетровському. Найблищчим часом передбачають орґанізувати ще 6 таких лікарень. Що до лікування алькоголіків, то згадані лікарні досягли значних успіхів. В одній лише харківській лікарні для алькоголіків, що істнує при психоневрольоґічному інституті, наплив хворих за останні 2 місяці зріс на 50 відсотків. Крім практичної лікувальної діяльности ті лікарні ведуть також широку санітарно-освітню антиалькогольну роботу, орґанізуючи масові бесіди, лекції, кіновистави й т. инш. на великих підприємствах. Робітники до цих заходів ставляться серйозно й прихильно. Всеукраїнське т-во боротьби з алькоголізмом, що ще недавно орґанізувалося, приступить також в невдовзі до роботи. На багатьох підприємствах Харкова та по инших промислових центрах України спостерігається масове стихійне утворення осередків на боротьбу з алькоголізмом. Так само стихійно йде й орґанізація округових товариств на боротьбу з алькоголізмом. Такі товариства орґанізовано вже в Сталінській, Артемівській, Зіновївській, Маріупольській та Шевченківській округах. Звертає на себе увагу, що основний склад добровільних антиалькогольних орґанізацій складають робітники з великих підприємств.

Радянщина приступає до Кельоґового договору.

Довго невідомо було, чи радянщина підпише противоєнний договір Кельоґа, та вкінці наспіла до французького амбасадора в Москві радянська нота підписана Літвіновом. Нота заявляє, що хоч не все в ноті забезпечує світ перед війною, то всеж таки радянське правительство приступить до парижського договору і вже в найблизчому часі вручить радякський амбасадор акт приступлення до договору.

Кому, як кому, а більшовикам найбільше залежить покищо на цьому, щоб не було війни. Але, як їх примусять внутрішні обставини, вони хоч і підпишуть договір, перші вирушать на війну. А зроблять це тому, щоб відвернути очі свойого населення від горя та лиха в їх державі. Але покищо треба пускати світові блахмана про миролюбність.

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ.

Боротьба Ірляндії [8]

за віру, народність і волю.

Ірляндські королі, застрашені великими військами короля Івана, не важилися не признати його своїм зверхником. Та коли вернули до дому, вскорі отямилися й відріклися свойого вчинку. Так похід короля Івана нічим не причинився до тіснішої звязи Ірляндії з Анґлією й не мав ніяких наслідків. Коли Іван відплив із військом, не остав ніякіський слід його побуту в Ірляндії.

Однак за володіння Івана Без Землі, анґлійські кольоністи, здобули в нього права, що ними правилися Анґлійці. Король поділив анґлійські посілости, зложені з трьох провінцій (Лейнстер, Менстер і Копот) на 12 ґрафств, де судили шерифи та інші урядники. Від присудів шерифа можна було відкликатися до апеляційного суду в Деблині. Що більше по вступленні на престіл Генриха III, велика хартія (magna charta) вимушена колись на королеві Іванові Без Руки збунтованими анґлійськими підданими, стала теж конституційним законом анґлійської Ірляндії. Змінили тільки деякі статті, щоб скріпити аристократію, що під анґлійською владою стала здобувати велику перевагу.

Сливе в цій добі (1234 р.) склалася в Ірляндії подія, що змальовує ярко всю безчесність характеру перших завоївників цеї країни.

Маршал ґр. Ричерд Стронґбоґ, власник великанських дібр в Ірляндії, стягнув на себе ненависть Генриха III тому, що проголосив себе начальником союза, щоб виперти з двора чужинців. Анґлійські барони задумали використати це й загарбати ґрафові добра, що тоді перебував в Анґлії й рушили на його добра з військом. Ричерд вирушив проти напасників. Але саме вони дістали від Генриха III обітницю, що коли вбють Ричерда, або живцем доставлять його анґлійському королеві, одержать у нагороду його добра. Заразісінько Маврикий Фіц Джералд, Ґотіє де Лєсі, Ґотфрид де Маріско й Ричерд де Бурґ, порішили вбити його. Маріско особисто йде до ґрафа й заявляє йому незмінну приязнь та просає його, щоб позволив йому боротися біля себе. Впевняв, що злученими силами, легко заволодіють усією країною.

Тоді заговірники вдають, що буцім то злякалися його воєнних приготувань, прохають перемиря й наради для обміркування статей договору. Ричерд годиться на їх домагання, йде на долину Кельдар з пятьнацятьма лицарями й із численним військом, що його прислав йому Маріско. Барони жертвують йому найвищу владу, коли король не пришле їм скорої помочі.

Ґраф мав уже згодитися на все, коли Маріско став його вмовляти, щоб обстоював свої домагання, а в потребі зірвав перемиря.

— То добре, — закликали барони — хай оружя зараз рішить наші спори.

Тоді Маріско каже до ґрафа:

— Моя жінка це сестра благородного Юґона де Лєсі, тож годі мені ставати враз із тобою до боротьби проти цего, що з ним лучить мене кров.

— Гидкий зраднику! — каже маршал на це — чиж не за твоєю це радою зірвав я перемиря? Колиж знову зажадаю його тепер, вважатимуть це страхом а не уступчивістю моєю. Знаю, що цей день буде останнім днем мойого життя, але волію згинути зі славою в обороні правди, як виминаючи битви, стягнути на себе вічний сором, що я не додержав лицарських законів.

Маріско відійшов і був тільки спокійним глядачем цего вбивства. Ричерд остав тільки з пятьнацятьма лицарями. Із цею горсткою хоробрих довго здер-

У невидимій сіти

Час до часу появлюються в пресі вістки про відбуваючіся в ріжних більших чи менших містах Польщі та инших країв зїзди ріжних жидівських орґанізацій. Жидівська преса коротко повідомляє, звичайно, що в такому й такому місті відбуваються збори, зїзди, чи наради жидівської, ось прм. купецької, ремісничої, шинкарської, академічної орґанізації. Рідше дається чути у пресі про якісь більші зїзди, такі, як ось прм. про зїзд рабінів, який відбувся у Львові в січні с. р. перед виборами до сойму. Зїзд цей відбувся при невиданім у Львові здвизі рабінів із цілої „Малопольщі". Головні вулиці Львова роїлися тоді хасидами так, що не мож було перетиснутися між ними. Наради відбувалися в одній великій кіновій салі, а вступ на салю для цікавих — коштував десятки долярів за одну особу.

Про перебіг таких прилюдних, при асисті поліції, отже при якій-такій контролі відбуваючихся нарад повідомляє доволі точно жидівська преса.

Однак між явними для широких кругів і для преси резолюціями таких зїздів а тактикою жидів у щоденнім їх життю заходить дуже різко впадаюча в очі ріжниця. Примір ом того хай послужать резолюції згаданого львівського зїзду рабінів що до становища жидів відносно виборів. Вся жидівська преса надихала їх „сердечною" любовою й льояльністю до польського уряду. Кожний, знаючи те, як то жиди держаться все разом, та як великий вплив мають рабіни на своїх одновірців, був переконаний, що все жидівське населення як один муж голосуватиме на державну листу, одинку.

Коли однак прийшли вибори так галицькі жиди мимо своїх „державолюбних" резолюцій — виступили зі своїми власними, виключно жидівськими трьома лістами (4, 5, 17), на які віддали солідарно свої голоси (враз із нежидівськими а християнськими голосами своїх слуг, дверників і попихачів). Доцільно розділена частина жидівських голосів упала також на всякі комуністичні чи сельробівські лісти. А на державну „одинку" впало смішно мале число жидівських голосів і то лиш там, де на неї жиди „мусіли" голосувати.

Чи солідарні жиди тим разом збунтувалися й не послухали резолюцій своїх рабінів? Рішуче ні! Резолюції прилюдного зїзду були призначені — для преси і для уряду, щоби „інтерес" краще йшов.

Очевидна річ, що в часі прилюдних жидівських зїздів — по таємних закутинах жидівських дільниць, по недоступних „гоям" месемедрешах-божницях западають инші резолюції, призначені вже для всього жидівського населення й обовязуючі невідклично.

Такоюж комедією були й жидівські резолюції з прилюдних передвиборчих віч та нарад із представниками польських „меншостей" за українською лістою „вісімнайцятки". Навіть там, де жиди не мали **ніякої** своєї лісти — на вісімнайцятку — мимо всяких запевнень, обіцянок і зобовязань не впав **ніодин** жидівський голос.

Це лиш один примір жидівської тактики. А примірів таких прямо без числа в усіх ділянках суспільного життя — не лише в нас, але в усіх краях, де тільки стане жидівська нога.

Сьогодня весь світ сповитий павутинною сіттю жидівської тактики, яка зміряє до цілковитого опанування його.

Тактика ця ведена хитро і тайно і лиш припадок зраджує деколи деякі тактичні посунення всежидівських-стратегів-вождів.

І нині користаємо з одного із таких рідких випадків та на сторінках нашого часопису містимо **дослівно** промову одного рабіна, виголошену ним на жидівськім конґресі, що відбувся в 1880 р. у Львові.

Промова ця виголошена майже **пядесять** літ тому, **сьогодні** ще тим більше цікава, що нині власними очима бачимо і на власній скірі відчуваємо, як **послідовно** переводять жидівські правнуки в практику те, що їхні прадіди їм переказали в своїм заповіті.

(Дальше буде.)

ДОПИСИ

ДЕЛЯТИН. (Загальні Збори Гуртка УХО). Дня 1. липня відбулися Загальні збори місц. Гуртка УХО. Рішено утворити такі секції: І. Позичкова Каса, II. Обезпечення худоби, III. освітня, IV. аматорських вистав, V. руханкова. До виділу вибрані: Всч. о. Ст. Семчук, голова й бібліотекар, Дм. Боднарук, містоголова, Семен Чорний, скарбник. У секціях: І. голова: о. Семчук, заст. Дм. Боднарук, скарбник: Сем. Чорний. Виділові: Степан Брайляк, Йосиф Струмінський, Юрко Загірчук, Олена Капак і Михайло Петришак. Контрольна комісія: Василь Романюк, Микола Климюк і Іван Костик. Каса має окремий правильник, позички безпроцентові. II. Голова о. Семчук, заст. Дм. Боднарук. Виділових визначено на кождий присілок: а) на місто Делятин: Дмитро Боднарук і Дмитро Чорний, б) на *Луги:* Іван Костик і Петро Климюк.

жував наступи сто разів сильнішого ворога. Вкінці кінь упав під ним. Небезпечно раненого рицаря занесли в недалекий замок і тамечки він по кількох днях помер.

Та хоч Генрих III обіцяв їм, підлі зрадники нічогісько не скористали з цего вбивства — Ричердові добра перейшли на його брата Джільберта.

Кілька літ пізніше клян Мек-Арті звів кріваву битву з Джералдінами. У цій битві погиб голова цеї семі Тома Фіц Джералд, його син, вісімнацять баронів, пятьнацять лицарів і багато анґльо-ірляндських бояр. Це пересвідчило Генриха III, що вже час перестати підпомагати Ірляндців і почати підпомагати баронів. Підпоможені й заохочувані своїм володарем барони лютим грабунком страшно пімстилися за це перше своє пораження.

Під кінець панування Генриха III безладдя та беззаконня дійшли до найвищого ступня. Вступлення на престіл Едварда І не багато змінило в цему на краще. Джералдіни не кинули війни з Ірляндцями.

Спершу переможці, потім переможені О'Бріянами, побачилися в конечности, або згинути, або здатися на важких умовах. Переможені Ірляндцями Джералдіни звернули оружя на власних земляків і пограбили посілости Лєсія та де Бурджа.

В 1265 р. Едв. О'Конор, ірляндський князь, що признавав зверхність анґлійського короля, просив у Генриха III дозволу епископа родом Ірляндця. Бо доси іменовано епископами тільки Анґлійців. Король згодився на це. Та йменування одного крилошанина, високих чеснот і прикмет, помогло не багато.

Едвард задумав зайнятися щиро справами Ірляндії, та найкращим засобом до цего вважав приспішення законне злиття двох народів. Однак розумів, що поки Ірляндці не будуть користуватися добродійствами анґлійського законодавства, поти мусітимуть силою відпирати надужиття, що їх зазнавали разураз. Тож старався подати правильний вид зборам крилошан, бояр і послів, що були немов представництвом Анґлійців ув Ірляндії та взяти Ірляндців під охорону анґлійських законів. Однак барони, що їх права й привілеї булиб нарушені, колиб Ірляндці стали безпосередними підданими анґлійського короля, себто Анґлійцями, зуміли знищити Едвардові наміри. Ірляндці й Анґлійці замість зближатися до себе, палаючи жадобою крови й пімсти, щораз більше розділювалися.

Приязні взаємини, оперті на цему самому походженні, ніколи не переривалися між Шотляндцями й Ірляндцями. Коли Роберт Брюс вів завзятущу боротьбу за волю Шотляндії, значна частина добровольців пішла йому на підмогу. А коли Роберт Брюс переміг, вся Ірляндія раділа цим.

По рішаючій Банкок-Бариській битві Улстерці благали Роберта, щоб поміг їм скинути анґлійське ярмо. Роберт зоружив свойому братові Едвардові 6000 вояків і виправив брата в Ірляндію. Едвард 25. травня 1316 р. причалив на північно-східному березі острова й видав заклик, в якому взивав не тільки родовитих Ірляндців, але й т. зв. вирідних Анґлійців*), що як і перші мали причини бути невдоволеними з Анґлії. Цей заклик був добре прийнятий і з поміж „вирідних" злучилася семя де Лєсіх із шотляндським військом. Пристали до Едварда князь Конноту Федлін, О'Брієн і инші начальники південної части острова.

*) Вирідними звали цих Анґлійців, що злучені подружям із Ірляндцями, прийняли обичаї й звичаї Ірляндців.

(Дальше буде.)

На *Посіч:* Василь Романюк і Юрко Шевчук. Нн *Погребнич:* Стефан Брайляк і Дмитро Семенюк. На *Шевелівку:* Дмитро і Анна Нищей. На *Марин Кут:* Михайло Петришак і Юрко Ґрецук. На *Любіжню:* Юрко Флис і Ник. Гринищак. На *Площу:* Петро Брайляк і Петро Пітюк. На *Гориш І.:* Ник. Климюк, Іосиф Струмінський і Матвій Римарук. На *Гориш ІІ.* Василь Пиндорак, Дмитро Іосипчук. Шкоду має зголошуватися сейчас, про виплату шкоди рішає голова, скарбник і виділовий даного присілку. Відшкодовання стягає скарбник і виплачує пошкодованому. Ад ІІІ. Кореспонденти: Мих. Колиняк, Юрко Гоголь і Василь Романюк. За старанням Всч. о. Семчука завідателя в Делятині товариство розвивається дуже гарно і є в Бозі надія, що внедовзі приступимо до будови власної домівки. Члени дуже тішаться і горнуться і все добрим словом згадують нашого Високопреосвященого за відступлення їм в Захоронці дому, де мають сходитися і де що прочитати. Усі члени желають Високопреосвященому кріпкого здоровля і „Многая літа".

Згадати треба ще про нашу „Захоронку", яка дня 1. липня дала діточе представлення. Дуже гарно відіграли його діточки. Прибуло чимало людей. Батьки й матері тішаться що їх діти чимраз краще розвиваються.

Член М. К.

Нове жерело багатства

II. ІСТОРІЯ ШОВКІВНИЦТВА.

4. Химерна забаганка.

Від непамятних століть плекають люди прядуна шовковика. Колискою шовкового промислу є Китай. Коли він там започаткувався — історія не в силі сказати.

Стара лиш китайська леґенда розказує, що початок шовківництву дала давно, давно колись одна китайська царівна. Нудьгуючи в просторих, хоч муром обведених царських городах підглянула, як гусениці шовковика пряли на дереві свою пряжу. Йдучи за химерною забаганкою, веліла з тонкої наче павутиння шовкової пряжі виткати для себе одіж.

Забаганку ту — на диво — легко вдалося сповнити.

І так забаганці химерної китайської царівни завдячує свій початок один із найстарших людських промислів — шовківництво. Історики кажуть, що шовківництво повстало в Китаю на несповна три тисячі літ перед Христом.

НОВИНКИ

Смертні випадки. На цьогорічнім відпусті 28. VIII. в Уневі (пов. Перемишляни) як і кожного року приїхали жиди з каруселею. І нещастя хотіло, щоб підчас шаленого обороту каруселі висунулася з сидження доросла дівчина, впала на землю й вбилася на місці; одна жінка знову сіла на каруселю з своєю маленькою дитиною. Жінці вправді нічого не сталося, але мале дитя не видержало за скорого обороту й умерло на руках матері. Отак наші прочане йдуть на відпуст і замісць Богу молитися, спомагають жидівських спекулянтів і за це платять власним життям.

Жертви грому. В селі Неґошовіце, біля Руди під Краковом, впав грім крізь комин до хати слюсаря Андрія Прусака, якого вбив на місці, його одну сестру тяжко попарив, другій відняв мову, а братові спаралізував ноги. — Перед кількома днями згинули від грому Павлюк і Олена Гладюк з села Смольна, повіт Броди.

Пожежа. Перед пару днями вечером знялася в стодолі війта села Запалова в Яворівщині пожежа, що перекинулася на сусідні забудування, спричинюючи шкоду 13.580 зол. Заходить підозріння, що пожежу викликав підпал з боку одного з численних ворогів війта.

Нові почтові аґенції. В почтових аґенціях Горожанка, підгаєцького пов., і Добрівляни, дрогобицького пов., заведено телефонічну й телеґрафічну службу в означених годинах дня.

БІРЖА

Збіже

Пшениця двірська 47·80 — 48·80, жито галицьке 34·50 — 35·80, ячмінь галицький 28·25 — 29·75, горох пів Вікторія 60·— — 70·—, Ріпак озимий 74·— — 75·—, овес галиц. 32·— — 33·—.

ОГОЛОШЕННЯ

Відповідальний редактор: Антін Лотоцький З друкарні Вид. Сп. „Діло", Львів, Ринок 10